

Frivilliga övervakningsprogrammet av bovin tuberkulos hos alpaka

31 mars 2022

INFORMATION OM NYA EU REGLER (delegerad förordning EU/2020/688) OCH ANPASSNING AV DESSA REGLER VID FÖRFLYTTNING AV ALPACKOR ANSLUTNA TILL DET FRIVILLIGA TUBERKULOS-KONTROLL PROGRAMMET

Den här informationen riktar sig till Dig som vill handla med alpakor till andra EU-länder och som därför önskar uppfylla de nya europeiska kraven för handel mellan medlemsstater i EU. Den riktar sig även till den som önskar ha utbyte av djur med en besättning som vill handla med annat land. Utbyte innefattar introduktion av djur och även annan nära kontakt, såsom vid betäckning.

Då både tuberkulos (tb)-kontrollprogrammet och EU-reglerna syftar till att öka smittsäkerheten för handel med alpakor faller det sig naturligt att programmet anpassas för att uppfylla EU-kraven, vilka alltså skiljer sig något från det nuvarande programmet. Anpassningen av det frivilliga programmet görs av Gård & Djurhälsan (G&D), i egenskap av huvudman för det frivilliga svenska tb-programmet, samt Statens Veterinärmedicinska Anstalt (SVA) och Jordbruksverket (JV).

Vad betyder detta för Dig som vill sälja djur till ett annat EU-land?

EU-villkoren för att få flytta alpakor mellan medlemsstater är att kraven i förordningen uppfyllts under minst 12 månader. Ett krav är årlig provtagning för undersökning avseende tuberkulos. EU-reglerna ger JV möjlighet att ge undantag för den årliga provtagningen efter att provtagning utförts årligen under två år. JV och SVA har bedömt att de som varit med i det frivilliga svenska programmet och genomgått två provtagningar redan uppfyller detta krav (beslut från december 2021, Dnr hos JV 6.6.18-220894/2021). Det betyder att de

som gjort två provtagningar i det nuvarande svenska programmet redan nu kan förflytta djur till annan medlemsstat. Dock behöver det enligt JV:s beslut göras en bedömning om de andra EU-kraven har följts. Dessa är att obduktion skall göras på alla självdöda och avlivade djur äldre än nio månader om tuberkulos inte kan uteslutas, att slaktade djur skall kontrollbesiktigas samt att det ska genomföras ett årligt veterinärbesök på anläggningen.

Jordbruksverkets beslut där en bedömning kan göras om djuret dött eller avlivats utan obduktion gäller enbart för dem som varit med i det frivilliga programmet så länge att minst 2-års provtagningen genomförts. Bedömningen kan göras i besättningar som har en tillräckligt god journalföring där det går att bedöma händelser för enskilda djur. Undantaget gäller inte för djur som självdör eller avlivas från 2022 och senare eftersom JV:s och SVA:s bedömning är att det inte finns anledning att inte följa regeln angående obduktion. Obduktion är en mycket god källa för information om tuberkulos-status, med eller utan provtagning, och behöver därför vara med även i det svenska kontrollprogrammet framöver.

Djurägare som avser att handla med djur till annan medlemsstat uppmanas att framgent följa obduktions- och besiktningskraven, samt att ha veterinär uppföljning i besättningen, för att uppfylla de europeiska kraven. Alpackahållare rekommenderas även att föra noggrann journal över händelser i besättningen, vilket är en fördel även när djurägardeklaration ska lämnas in inom ramen för det svenska programmet.

Kan den som bara tagit ett prov i programmet komma ifråga för undantaget?

Nej, undantaget bygger på att minst 2 prov tagits med 2 års mellanrum. Det är dock möjligt att förflytta djur som är med i programmet efter en andra provtagning som görs snart efter att 12 månader gått efter första provtagningen.

Vilka kontakter med andra anläggningar kan man ha om man vill sälja djur till EU?

Det svenska frivilliga programmet föreskriver att om man är med i programmet bara får ta in djur från besättning med samma status.

För att omfattas av JV:s undantag vad avser tb testningen får man bara ta in djur som provtagits minst 2 gånger med 2 års mellanrum för att behålla möjligheten att förflytta djur till annan medlemsstat.

Under betäckningssäsongen är tolkningen att djur som tas in för betäckning, ston såväl som hingstar, måste komma från en besättning som provtagits minst två gånger för att undantaget skall kunna tillämpas. Den som provtagit en gång uppmanas då att provta igen innan betäckningssäsongen startar.

Vid andra kontakter t.ex. vid klippning av djur från annan anläggning ska djuren hållas åtskilda och redskap desinficeras mellan djuren. Vid utställning ska djur i de olika kategorierna hållas åtskilda.

Hur blir reglerna framöver?

Det svenska frivilliga programmet kommer under 2022 att genomgå och eventuella möjligheter till anpassning till det nya europeiska regelverket kommer att undersökas.

Observera även det obligatoriska krav som nu gäller för bl.a. registrering av anläggning med alpackor samt märkning av det enskilda djuret. Mer information om detta finns på www.jordbruksverket.se/djur/ovriga-djur/kameldjur

Kontakt

Vid frågor till Jordbruksverket om regelverket hänvisas till e-post: bekampning.nya.sjukdomar@jordbruksverket.se

Vid frågor rörande programmet är Du välkommen att kontakta veterinär Anne Mörner via anne.morner@gardochdjurhalsan.se, tel: 018 68 27 26

Med vänlig hälsning,

Anne Mörner, veterinär i det frivilliga övervakningsprogrammet av bovin tuberkulos hos alpacka

Jordbruksverkets beslut 2021-12-22

Beskrivning av ärendet

Genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/429 av den 9 mars 2016 om överförbara sjukdomar och om ändring och upphävande av vissa akter med avseende på djurhälsa ("djurhälsolag") som trädde i kraft den 21 april 2021, infördes ändringar i villkor för flytt av alpackor (kameldjur) mellan medlemsländer inom EU. För att flytta kameldjur till en annan medlemsstat ska en anläggning ha varit med i ett program för kontroll av tuberkulos i minst 12 månader. Inom detta program får anläggningarna enbart handla med andra anläggningar inom programmet eller anläggningar som tillämpar samma åtgärder som programmet. Dessutom ska konstaterade fall av tuberkulos hanteras enligt villkoren i programmet.

Villkoren i programmet är sammanfattningsvis:

1. Besiktning efter slakt.
2. Obduktion av självdöda eller avlivade djur äldre än 9 månader om det inte är omöjligt av logistiska skäl eller om det betraktas som inte nödvändigt av vetenskapliga skäl.
3. Årligt djurhälsobesök.
4. Årlig tuberkulostestning på alla avelsdjur.
5. Vid påvisande av tuberkulos på anläggningen utförs utredning enligt bilagan i den ovan nämnda förordningen.

Jordbruksverket kan efter en riskvärdering ge undantag från testning enligt punkt 4 om programmet enligt förordningen har genomförts i en anläggning under två år.

Gård & Djurhälsans frivilliga övervakningsprogram för bovin tuberkulos hos alpacka har funnits sedan 2015. Villkor för sjukdomen tuberkulos för handel mellan EU-länder eller från tredje länder enligt den tidigare lagstiftningen bestod av provtagning av de alpackor som flyttades mellan länderna och ansågs utgöra ett otillräckligt skydd mot spridning av sjukdomen. För att minska risken för att få in tuberkulos i anläggningarna skapades det nationella frivilliga övervakningsprogrammet för tuberkulos med bland annat villkor för nationell handel, handel med andra länder och provtagning på

anläggningsnivå. Inga fall av tuberkulos har hittills konstaterats på anslutna anläggningar. Jordbruksverket har nu gjort en bedömning om Gård & Djurhälsans frivilliga övervakningsprogram uppfyller kraven i djurhälsolagen för sjukdomen tuberkulos vid handel inom EU.

Motivering

Artikel 23 punkt 1 e i kommissionens delegerade förordning (EU) 2020/688, fastställer villkor för förflyttning av kameldjur inom unionen med avseende på sjukdomen tuberkulos. En övervakning enligt del 2 punkterna 1 och 2 i bilaga II ska ha utförts. Enligt punkt 2 i bilaga II får den behöriga myndigheten i medlemsstaten ge undantag från den årliga testningen om villkoren i punkten är uppfyllda:

”2. Genom undantag från punkt 1 krävs inte den årliga testningen enligt punkt 1 d, om den behöriga myndigheten på grundval av en riskbedömning anser att risken för infektion är försumbar i medlemsstaten eller zonen och följande villkor är uppfyllda:

- a) Det program för övervakning före förflyttning som avses i punkt 1 har utförts på anläggningen i minst 24 månader och infektion med *Mycobacterium tuberculosis*-komplexet (*M. bovis*, *M. caprae* och *M. tuberculosis*) hos kameldjur som hålls på anläggningen har inte rapporterats under denna period.
- b) Anläggningen är belägen i en medlemsstat eller en zon däri fri från infektion med *Mycobacterium tuberculosis*-komplexet (*M. bovis*, *M. caprae* och *M. tuberculosis*) med avseende på nötkreaturpopulationen.”

Jämförelse mellan det frivilliga programmet och kraven på program enligt förordning (EU) 2021/688

Jordbruksverkets och Statens veterinärmedicinska anstalts (SVA) har gjort en samlad bedömning om skillnaden i provtagningsintervallet mellan förordningen och övervakningsprogrammet samt om kravet på obduktion i programmet:

Provtagning

Det finns skillnader i provtagningsintervall mellan det frivilliga programmet och kraven i förordning (EU) 2021/688. En bedömning har gjorts om risknivån i programmet kan jämföras med risknivån i de nya förflytningsreglerna, samt om de anläggningar som har varit med i det frivilliga programmet under en tidsperiod kan anses uppfylla kraven i förordning (EU) 2021/688 redan nu. Det frivilliga programmet genomför de första två provtagningarna dels vid anslutning och sedan efter två år (år 3) på alla djur över ett års ålder. Efter det sker ytterligare provtagning var femte år. Villkoren i förordningen är årlig provtagning under två år på alla avelsdjur och efter det kan undantag ges av behörig myndighet för fortsatt årlig provtagning.

Förutsatt att villkoren i detta beslut uppfylls bedöms säkerheten i det frivilliga övervakningsprogrammet likställd med, eller bättre, än kravet på två års anslutning till ett program enligt artikel 23, punkt 2 i annex II i djurhälsolagen.

Krav på obduktion

Obduktion är viktig metod för att diagnosticera tuberkulos hos kameldjur. Eftersom det frivilliga programmet inte tidigare haft obduktion som krav behöver huvudmannen utföra en bedömning för varje anläggning om det finns vetenskapligt eller likvärdigt stöd för varför obduktioner inte gjorts på djur som självdött eller avlivats för att detta krav för förflyttning till andra medlemsstater ska anses vara uppfyllt, därför är beslutet villkorat enligt ovan.

Godkänd 2021-12-22 av Lotta Hofverberg Jordbruksverket 2021-12-22 Dnr 6.6.18-22094/2021 4(4)

Värdering av programmet

Som en del i den nya europeiska djurhälsolag (AHL) som nu gäller i Sverige ställs omfattande krav på frihet från tuberkulos när kameldjur, getter och hjortar förflyttas mellan medlemsstater. I korthet innebär det nya regelverket att man för att flytta dessa djur till annan medlemsstat ska ha varit med i ett program för kontroll av tuberkulos i minst 12 månader samt uppfyllt övriga krav i förordningen.

Jordbruksverkets och SVA:s experter har tillsammans med Gård & Djurhälsan utvärderat vilka delar av de nya kraven som kan uppfyllas av det frivilliga övervakningsprogrammet för tuberkulos hos alpaca som funnits i Sverige sedan 2015.

De nya krav som sedan 2021 ställs på kontroll av tuberkulos i kameldjurspopulationen vid förflyttning av djur mellan medlemsstater i EU (delegerad förordning 2020/688) har noggrant genomgått av SVA, Jordbruksverket samt Gård & Djurhälsan. I ett beslut från december 2021 (Dnr 6.6.18-220894/2021) ger Jordbruksverket vid handel inom EU undantag för ytterligare årlig testning för anläggningar som har utfört minst de första två besättningstesterna inom ramen för det frivilliga övervakningsprogrammet och i övrigt följt programmets regelverk.

Detta innebär i praktiken att den besättning som varit med i programmet i minst 3 år, med två provtagningar genomförda ges undantag från de årliga testningarna. Den besättning som önskar förflytta alpakor från Sverige till annan medlemsstat i EU ska kontakta veterinär på programmet för genomgång av hälsostatus och övriga punkter.

Kontakt mellan besättningar

För att uppfylla kraven för utförelse av djur till annan medlemsstat får en besättning endast ha utbyte med besättningar med samma status dvs som har genomgått minst 2 provtagningar. Med utbyte menas förflyttning av djur in i besättningen samt nära kontakt mellan djur tex vid betäckning

Nya regler för registrering av anläggning och märkning av alpackor

Sedan 2021 gäller obligatoriska krav på registrering av anläggning som håller kameldjur, samt att djuren ska vara individuellt märkta med en av Jordbruksverket godkänd metod.

Uppdatering av programmet

Programmet kommer under 2022 att ses över för en möjlig anpassning till det nya europeiska regelverket.